ВЪЛШЕБНИКЪТ ОТ ОЗ

Лиман Франк Баум

Тази книга е посветена
на моя добър приятел и другар,
жена ми.
Л. Ф. Б.

Народни приказки, легенди, предания и вълшебни приказки са съпровождали детството през всички времена. Защото всяко жизнено дете по инстинкт харесва фантастичните, чудноватите и явно нереалните истории. Крилатите феи на Братя Грим и на Андерсен са създали повече радости на детските сърца, отколкото всички други живи създания. Но някогашните вълшебни приказки, с които са отрасли редица поколения, сега вече могат да бъдат класирани в детските библиотеки като „исторически“. Защото

настъпи време за по-нов вид „чудесни приказки“, в които не бива да участват стереотипните духове, джуджета и феи, от които трябва да бъдат изхвърлени всички страхотни и ужасяващи случки, описвани от техните автори, за да подчертават страшната поука от всяка приказка. При съвременното възпитание на децата се включва и учението за нравствеността. Така че съвременното дете търси само забавното в своите чудесни приказки и с удоволствие се отказва от всяка неприятна случка. Като имах предвид това, написах приказката „Вълшебникът от Оз“ само за радост на днешните деца. Това е една модерна вълшебна приказка, в която изненадите и веселието изобилстват, а тъгите и кошмарите са изоставени.

Чикаго, април 1900 г.

Л. ФРАНК БАУМ

Циклонът

Дороти живееше сред обширната Канзаска прерия заедно с чичо Хенри, който беше фермер, и леля Ем, неговата жена. Къщата им беше малка, защото строителният материал трябваше да се докарва с каруца от много, много далеч. Къщичката имаше четири стени, под и покрив и това беше единствената им стая. В нея имаше една ръждясала готварска печка, шкаф за съдовете и за яденето, маса, три-четири стола и легла. В единия ъгъл бе голямото легло на чичо Хенри и на леля Ем, а малкото легло на Дороти бе в другия ъгъл. Нямаше нито таван, нито мазе, а само един малък трап, изкопан в земята — наричаха го циклонова изба. Там цялото семейство се криеше, когато се зададеше някоя от онези големи вихрушки, толкова силни, че можеха да сринат всяка сграда по пътя си. В този малък тъмен трап се слизаше по стълба, а отгоре той се затваряше с капак, който се намираше на пода насред стаята.

Когато се изправяше на прага и се оглеждаше на всички страни, Дороти не виждаше нищо друго освен обширната сива прерия. Нито едно дърво, нито една къща не нарушаваха равната повърхност, която допираше небето във всички посоки. Слънцето бе прегорило разораната земя и я бе превърнало в сива маса, набраздена тук-там с малки пукнатини. Дори тревата не зеленееше. Слънцето бе изгорило върховете на дългите стъбла и те бяха посивели като пръстта. Някога къщата бе боядисана, но палещите лъчи бяха напу-

кали боята, а дъждовете я бяха измили. И сега тя бе тъй мрачна и сива, както всичко наоколо.

Когато дошла да живее тук, леля Ем била млада и хубава. Слънцето и вятърът обаче променили и нея. Те отнели блясъка на очите ѝ и те посивели. Отнели червенината на бузите и устните ѝ и те също посивели. Сега тя беше тънка и мършава и никога не се усмихваше.

Когато Дороти — тя беше сираче — дойде при нея, леля Ем толкова се стряскаше от детския смях, че почваше да крещи и да притиска с ръка сърцето си всеки път, щом веселият глас на Дороти стигнеше до слуха ѝ. Тя и сега все още се чудеше, че малкото момиче намира за какво да се смее.

Чичо Хенри не се смееше никога. Той работеше упорито от сутрин до вечер и не знаеше какво е радост. И той беше сив от дългата брада чак до грубите обуща, бе строг и тържествен и рядко говореше.

Тото разсмиваше Дороти и с това ѝ помогна да не посивява както всичко, което я заобикаляше. Тото не беше сив. Той бе малко черно куче с дълга копринена козина и малки черни очи, които трепкаха весело от двете страни на смешното му мъничко носле. Тото играеше по цял ден и Дороти играеше с него и много го обичаше.

Но днес те не играеха. Чичо Хенри седеше на прага и тревожно гледаше небето, което бе посивяло този ден повече от обикновено. Дороти стоеше пред вратата с Тото в ръце и също гледаше към небето. Леля Ем миеше чиниите.

Те чуха как вятърът от далечния север надаваше глух вой, и чичо Хенри и Дороти видяха високата трева да се привежда вълнообразно пред настъпващата буря. Сега пък се чу остро свирене откъм юг и като се обърнаха на тази страна, забелязаха, че и там тревата се люлее на вълни.

Изведнъж чичо Хенри стана.

— Циклон иде, Ем — извика той на жена си. — Ще отида да видя какво става с добитъка.

И той се затича към навесите, дето държаха кравите и конете. Леля Ем остави работата и дойде до вратата. От един поглед разбра, че опасността е съвсем близка.

— Бързо, Дороти! — изписка тя. — Тичай в избата!

Тото се изскубна от прегръдката на Дороти и се скри под леглото, а момичето се спусна да го улови. Леля Ем, много уплашена, отвори капака на пода и слезе по стълбата в малкия тъмен трап. Дороти най-после улови Тото и тръгна подир леля си. Но преди да стигне до капака, се чу страшният писък на вятъра и къщата се разклати толкова силно, че момиченцето не можа да се задържи и ненадейно седна на пода. Тогава се случи нещо страшно. Къщата се завъртя два-три пъти и бавно се издигна във въздуха. На Дороти ѝ се стори, че се издига с балон. Северният и южният вятър се бяха срещнали точно там, където беше къщата, и тя стана център на циклона. Обикновено в центъра въздухът е спокоен, но големият натиск на вятъра от всички страни издигаше къщата все по-високо и по-високо, докато стигна до самия връх на циклона. От там тя бе отнесена далеч, далеч с такава лекота, като че ли беше перце.

Стана много тъмно и вятърът виеше страхотно, но на Дороти пътуването не ѝ беше неприятно. С изключение на първите няколко завъртания и после, когато къщата страшно се наклони, на нея ѝ се струваше, че някой леко я люлее като бебе в люлка. Ала на Тото това люшкане не му хареса. Той започна да тича из стаята и силно да лае. Дороти седеше съвсем спокойно на пода и чакаше да види какво ще стане. По едно време Тото се приближи до отворения капак и падна. Момиченцето помисли, че го е загубило. Но скоро зърна едното му ухо да стърчи през отвора. Силният напор на въздуха го задържаше и той не можеше да падне. Дороти допълзя до отвора, хвана Тото за ухото и го измъкна. След това затвори капака, за да не станат и други злополуки.

Часовете се изнизваха и постепенно Дороти се съвзе от уплахата. Но се чувстваше много самотна и вятърът от всички страни пищеше толкова силно, че тя почти оглуша. Отначало се опасяваше, че и тя ще се разбие на парчета, когато къщата падне на земята. Но тъй като времето минаваше и нищо страшно не се случваше, тя престана да се тревожи и реши да чака спокойно какво ще стане по-нататък. После допълзя по люлеещия се под до леглото и си легна. Тото я последва и легна до нея.

Въпреки че къщата се люлееше и вятърът виеше, Дороти скоро затвори очи и заспа дълбоко.

***

Съвещание с дъвчащите

Тя се събуди от толкова внезапен и силен удар, че ако не лежеше на мекия креват, можеше да се нарани. Само дето от трясъка спря дъхът ѝ в първия момент Дороти не можеше да разбере какво се е случило. Тото допря малкото си студено носле до лицето ѝ и тъжно заскимтя. Дороти седна в леглото и забеляза, че къщата не се движи. Нито пък беше тъмно, защото яркото слънце нахлуваше през прозореца и осветяваше малката стая. Тя скочи от леглото заедно с Тото, който тичаше по петите ѝ, и отвори вратата. Загледа се навън и очите ѝ ставаха все по-големи и по-големи от чудната гледка.

Циклонът беше свалил къщата много леко — доколкото това може да стори един циклон — сред небивала красота. Във всички посоки се разстилаха прекрасни зелени ливади и сред тях се издигаха величествени дървета, отрупани със сочни плодове. Накъдето и да се обърнеше, имаше лехи от великолепни цветя, а птици с необичайни и блестящи пера пееха и прехвръкваха по дърветата и храстите. Встрани се спускаше поточе. То блестеше и шепнеше между зелените брегове. Малкото момиче, което бе живяло толкова дълго сред сухата сива прерия, му беше много благодарно и не можеше да се нарадва на този шепот.

Както стоеше и се любуваше на необикновената и красива гледка, Дороти забеляза, че към нея се насочват група най-чудновати хора, каквито тя никога не бе виждала. Те не бяха високи колкото възрастните хора, които тя познаваше, но не бяха и много дребни. Всъщност изглеждаха високи колкото нея — а тя бе едричка за възрастта си, — въпреки че навярно бяха много по-възрастни.

Тримата мъже и жената, която вървеше с тях, бяха облечени много особено. Носеха кръгли шапки, които стърчаха най-малко педя над главите им, а по периферията им висяха звънчета и нежно звънтяха при всяко движение. Шапките на мъжете бяха сини. Дребната жена бе с бяла шапка, а от раменете ѝ се спускаше на дипли бяла наметка. Звездичките, пришити по роклята ѝ, бяха огрени от слънцето и блестяха като диаманти. Дрехите на мъжете бяха сини както шапките им, а лъснатите им ботуши бяха обточени отгоре със синя нашивка. Според Дороти мъжете бяха на възрастта на чичо Хенри, тъй като двама от тях бяха с брада. Но дребната

жена без съмнение беше по-стара. Лицето ѝ бе цялото набръчкано, косите — почти бели, а походката ѝ — скована. Когато се приближиха до къщата, пред чиято врата стоеше Дороти, те се спряха и си зашепнаха нещо, като че ли се бояха да се приближат. Дребната старица тръгна напред и като стигна до Дороти, се поклони дълбоко и каза с нежен глас:

— Добре дошла, най-благородна магьоснице, в Страната на дъвчащите. Безкрайно сме ви благодарни, задето убихте Злата магьосница от Изток и задето освободихте народа ни от робство.

Дороти слушаше учудена тези приветствени думи. Какво ли иска да каже дребната старица, като я нарича магьосница и твърди, че била убила Злата магьосница от Изток? Дороти беше добричко, незлобиво момиче, което циклонът бе отнесъл на хиляди километри далеч от къщи, и през целия си живот не бе убивала никого.

Старицата очевидно очакваше отговор и Дороти заговори колебливо:

— Вие сте много любезна, но сигурно има някаква грешка. Аз никого не съм убила.

— Както и да е, нали вашата къща я уби — засмя се старицата, — а то е все едно. Вижте — тя посочи единия ъгъл на къщата, — краката ѝ още стърчат под гредата.

Дороти погледна и извика от уплаха. Наистина точно под ъгъла на голямата греда, на която се крепеше къщата, стърчаха два крака, обути в сребърни островърхи обувки.

— Олеле, олеле! — изпищя тя изумена и сплете ръце. — Навярно къщата е паднала върху нея. Какво ще правим сега?

— Нищо — спокойно каза старицата.

— Но коя е тя? — недоумяваше Дороти.

— Злата магьосница от Изток, както вече ви казах — обясни жената. — Тя държеше всички дъвчащи в робство. В продължение на дълги години ние трябваше да ѝ робуваме ден и нощ. Сега всички сме свободни и ви благодарим за голямата услуга.

— Кои са дъвчащите?

— Това са хората, които живеят в Източната страна, в която Злата магьосница властваше.

— И вие ли сте от дъвчащите?

— Не, аз съм тяхна приятелка, въпреки че живея в Северната страна. Когато дъвчащите видели, че Магьосницата от Изток е мъртва, ми изпратиха бързо съобщение и аз дойдох веднага. Аз съм Магьосницата от Север.

— О! — извика Дороти. — Вие истинска магьосница ли сте?

— Да, разбира се — потвърди дребната старица. — Но аз съм добра магьосница и хората ме обичат. Не съм толкова могъща, колкото Злата магьосница, която управляваше тук. Иначе щях да освободя дъвчащите.

— Но аз мислех, че всички магьосници са зли — каза момичето доста уплашено, че пред нея стои истинска магьосница.

— О, не! Това е голяма грешка. Имаше само четири магьосници в цялата земя на Оз. Две от тях — тази, която живее на Север, и тази, която живее на Юг, са добри магьосници. Зная, че това е така, защото аз съм една от тях и не мога да греша. Тези, които живеят на Изток и на Запад, действително са зли магьосници. Но сега, след като убихте едната, остана само една зла магьосница в Страната на Оз — тази, която живее на Запад.

— Ама — каза Дороти, като помисли малко — леля Ем ми е казвала, че всички магьосници са измрели преди много, много години.

— Коя е леля Ем? — попита дребната чудата старица.

— Леля ми, която живее в Канзас, откъдето дойдох.

Магьосницата от Север се позамисли, наведе глава и впери очи в земята. След това вдигна глава и каза:

— Аз не зная къде се намира Канзас, защото не съм чувала досега някой да спомене тази страна. Но кажете ми — цивилизована ли е тази страна?

— О, разбира се!

— Сега разбирам. В цивилизованите страни, предполагам, не са останали магьосници, нито вълшебници, нито вещици, нито чародеи. Но, виждате ли, Страната на Оз никога не е била цивилизована, тъй като сме откъснати от останалия свят. Затова ние все още имаме магьосници и вълшебници между нас.

— Кои са вълшебниците? — запита Дороти.

— Самият Оз е Великият вълшебник — отговори магьосницата и гласът ѝ стана тих като шепот. — Той е по-силен от всички нас, взети заедно. Той живее в Изумрудения град.

Дороти се готвеше да запита още нещо, но в това време дъвчащите, които стояха безмълвни, нададоха силен вик и посочиха ъгъла на къщата, където лежеше Злата магьосница.

— Какво има? — попита дребната старица. Но щом отправи поглед към мястото, започна да се смее.

Краката на мъртвата магьосница бяха изчезнали и от нея не бе останало нищо друго освен сребърните обувки.

— Тя беше толкова стара — обясни Магьосницата от Север, — че слънцето бързо я изсуши. Това е краят ѝ. Но сребърните обувки са ваши и вие може да ги вземете и да ги носите.

Тя се наведе, взе обувките и след като ги изтупа от праха, ги подаде на Дороти.

— Магьосницата от Изток се гордееше с тези сребърни обувки — каза един от дъвчащите. — Те имат някаква вълшебна сила, но каква, никой не знае.

Дороти отнесе обувките в къщата и ги сложи на масата. След това пак излезе при дъвчащите и каза:

— Много искам да се върна при леля и чичо. Можете ли ми помогна да намеря пътя?

Дъвчащите и магьосницата се спогледаха, после се обърнаха към Дороти и поклатиха глава.

— На изток, недалеч от тук — обясни един от дъвчащите, — има огромна пустиня и никой жив човек не е могъл да я прекоси.

— Същото е и на юг — каза друг. — Аз съм бил там. Югът е Страната на квадратните.

— Чувал съм — каза третият дъвчащ, — че и на запад е същото. А страната, която обитават мигащите, се управлява от Злата магьосница от Запад. Тя ще ви зароби, щом стъпите на нейната земя.

— Северът е моята страна — каза старицата — и отвъд границата ѝ се разстила същата огромна пустиня, която обкръжава Страната на Оз. Боя се, мила моя, че ще трябва да останете да живеете при нас.

Като чу тези думи, Дороти зарида, защото се чувстваше самотна сред тези странни хора. Изглежда, че сълзите ѝ натъжиха добрите дъвчащи, тъй като те веднага извадиха кърпичките си и също заплакаха. А дребната старица свали шапката си, закрепи върха ѝ на края на носа си и в същото време почна да брои с тържествен глас: едно, две, три. Изведнъж шапката се превърна в плоча, на която с тебешир бе написано с големи букви: „Нека Дороти отиде в Изумрудения град“.

Дребната старица свали плочата от носа си и като прочете написаното, попита:

— Името ви Дороти ли е, мила моя?

— Да — Дороти избърса сълзите си.

— Тогава трябва да отидете в Изумрудения град. Може би Оз ще ви помогне.

— Къде е този град? — попита Дороти.

— Намира се точно в центъра на Страната на Оз — Великия вълшебник, за когото вече ви споменах.

— Той добър човек ли е? — обезпокои се момичето.

— Добър вълшебник е. Дали е човек, или не е, това не зная, тъй като никога не съм го виждала.

— И как ще стигна дотам?

— Ще вървите пеша. Това ще е дълго пътешествие през местност, която понякога е приятна, а понякога — тъмна и страховита. Както и да е, аз ще употребя всички магьоснически похвати, които зная, за да ви опазя от беда.

— Не искате ли да дойдете с мен? — помоли момичето, което бе почнало да чувства дребната старица като единствена своя приятелка.

— Не, това не мога да сторя — отвърна тя, — но ще ви целуна и никой не ще посмее да навреди на човек, целунат от Магьосницата от Север.

Тя се приближи до Дороти и нежно я целуна по челото. Там, където устните ѝ я докоснаха, остана кръгъл блестящ белег, който Дороти откри по-късно.

— Пътят за Изумрудения град е застлан с жълти павета — обясни магьосницата, — така че няма да се заблудите. Когато се

явите при Оз, не се страхувайте, а му разкажете какво ви се е случило, и го помолете да ви помогне. Сбогом, мила моя.

Тримата дъвчащи се поклониха ниско на Дороти и ѝ пожелаха добър път. След това изчезнаха между дърветата. Магьосницата приятелски ѝ кимна, завъртя се три пъти на лявата си пета и изведнъж изчезна. Тото много се изненада и почна да лае след изчезването ѝ, тъй като, докато тя беше там, той не смееше дори да изръмжи. Но Дороти никак не се изненада. Знаеше вече, че старицата е магьосница, и предполагаше, че ще изчезне тъкмо така.

***

Как Дороти спаси Плашилото

Когато остана сама, Дороти усети глад. Влезе вкъщи, отвори шкафа, отряза си парче хляб и го намаза с масло. Даде малко от хляба на Тото, свали от полицата една кофа и отиде да я напълни с бистра вода от малкото искрящо поточе. Тото тичаше между дърветата и лаеше накацалите по клоните птици. Дороти отиде да го прибере и видя такива съблазнителни сочни плодове, че си набра малко. Точно това ѝ трябваше, за да си довърши закуската. След това се върна вкъщи и след като двамата с Тото се напиха със студена бистра вода, тя почна да се приготвя за пътуването до Изумрудения град.

Дороти имаше само още една рокля, но тя бе изпрана и окачена на закачалка до леглото ѝ. Беше памучна, на бели и сини квадратчета и въпреки че синьото беше избеляло малко от честото пране, все още беше хубава. Момичето грижливо се изми, облече чистата памучна рокля и завърза под брадата си малката розова шапчица. Взе една кошничка и я напълни с хляб от шкафа, а отгоре го покри с бяла кърпа. След това си погледна обувките и видя, че са много вехти и износени.

— Сигурно няма да издържат на дълго пътуване, Тото.

Тото впери черните си очички в лицето ѝ и завъртя опашка, за да ѝ покаже, че е я е разбрал. В този миг Дороти съзря върху масата сребърните обувки на Магьосницата от Изток.

— Интересно дали ще ми станат — сподели тя мислите си с Тото. — Тъкмо те ще ми бъдат много полезни за дългия път, защото не се износват.

Дороти свали старите си кожени обувки и премери сребърните, които ѝ прилегнаха, като че ли бяха правени по мярка за нея.

Най-сетне тя взе кошничката.

— Хайде, Тото, тръгваме за Изумрудения град, за да помолим Великия Оз да ни върне в Канзас.

Тя затвори вратата, заключи я и внимателно сложи ключа в джоба на роклята си. И така, Дороти тръгна на път, а след нея важно ситнеше Тото. Пред нея се откриваха няколко пътя, но тя лесно намери пътя с жълтите павета. Бодро закрачи към Изумрудения град, а сребърните обувки звънтяха весело по твърдата жълта настилка. Слънцето блестеше, а птиците пееха сладостно и Дороти не се чувстваше толкова зле, колкото бихте могли да си представите, че се чувства малко момиче, ненадейно откъснато от родината му и попаднало в чужда земя.

Тя бе изненадана от красивите гледки, които се откриваха по пътя ѝ. От двете ѝ страни се редяха спретнати огради, боядисани в нежен син цвят, а отвъд оградите се простираха житни ниви и зеленчукови градини. Очевидно дъвчащите бяха добри земеделци и очакваха богата реколта. Когато минаваше покрай някоя къща, хората излизаха, за да я видят и да ѝ се поклонят. Защото вече всички знаеха, че благодарение на нея Злата магьосница бе унищожена и те бяха освободени от робство. Къщите на дъвчащите бяха необикновени — кръгли, с голям купол вместо покрив. Всичките бяха боядисани в синьо, тъй като в Източната страна синьото бе любимият цвят.

Привечер Дороти, уморена от дългия път, тъкмо обмисляше къде би могла да прекара нощта, когато стигна до една къща, малко по-голяма от другите. На зелената ливада пред къщата танцуваха множество мъже и жени. Пет малки цигулари свиреха с всички сили и хората пееха и се веселяха. Край тях имаше голяма маса, отрупана с вкусни плодове и орехи, баници и кейкове и много други неща за ядене. Хората любезно поздравиха Дороти и я поканиха да вечеря и да нощува при тях. Това беше домът на един от най-

богатите дъвчащи и неговите близки бяха се събрали у него, за да отпразнуват освобождението си от Злата магьосница.

Дороти хубаво си хапна, обслужвана от самия стопанин на къщата Бок. След вечерята тя седна на една пейка да погледа танцуващите. Когато съзря сребърните обувки, Бок каза:

— Навярно сте голяма вълшебница.

— Защо? — учуди се момичето.

— Защото носите сребърни обувки и сте убили Злата магьосница. Освен това по роклята ви има бяло, а само магьосниците и вълшебниците носят бяло.

— Роклята ми е на сини и бели квадрати — каза Дороти и оправи гънките на роклята.

— Много е любезно от ваша страна да носите тази дреха — добави Бок. — Синьото е цветът на дъвчащите, а бялото — цветът на магьосниците. Така разбираме, че сте добронамерена вълшебница.

Дороти не знаеше какво да отговори. Изглежда, всички тук я смятаха за вълшебница, а тя много добре знаеше, че е обикновено малко момиче, случайно довяно от циклона в тази чудновата страна. Когато се умори да гледа танцуващите, Бок я заведе в къщата и я настани в стая с хубаво легло. Чаршафите бяха сини. Дороти си легна и спа дълбоко до сутринта. Тото се бе свил на кълбо върху тъмносиния килим до нея. Тя закуси обилно и при това ѝ беше много забавно да наблюдава едно мъничко детенце на дъвчащите, което си играеше с Тото, дърпаше го за опашката, викаше и се смееше. Всички разглеждаха Тото с голямо любопитство, тъй като дотогава не бяха виждали куче.

— Колко далеч е от тук до Изумрудения град? — попита момичето.

— Не зная — отвърна тъжно Бок, — аз никога не съм бил там. По-добре е за всички ни да стоим по-настрана от Оз, освен ако, разбира се, човек няма някаква работа с него. Все пак зная, че от тук до Изумрудения град е много далеч. Ще трябва да вървите много дни. Местността тук е богата и красива, но ще минавате и през труднопроходими и опасни места, докато пристигнете.

Тези думи малко смутиха Дороти, но тъй като знаеше, че само Великият Оз може да ѝ помогне да се върне наново в Канзас, тя

смело реши да не се връща назад. Сбогува се с новите си приятели и пак тръгна по застлания с жълти павета път. След като извървя няколко километра, реши да спре и да си почине. Покачи се на оградата край пътя и седна най-отгоре. Отвъд оградата се разстилаше голяма житна нива и там, немного навътре, видя Плашилото, забучено на висок прът, за да плаши птиците да не кълват зрялото жито. Дороти опря брадичка на ръката си и замислено го загледа. Главата му представляваше торбичка, натъпкана със слама, а очите, носът и устата бяха нарисувани, за да се получи лице. На главата му стърчеше стара островърха шапка, навярно принадлежала на някой дъвчащ, а останалата част от тялото му бе облечена в избелял и износен тъмносин костюм и също бе натъпкана със слама. На краката му имаше стари ботушки със синьо по края, каквито носеха всички мъже в тази страна, и тъй като прътът, на който бе закрепено откъм гърба, бе висок, Плашилото се издигаше над житните стъбла. Дороти гледаше втренчено странното нарисувано лице на Плашилото и се изненада, като видя, че то бавно ѝ намигна с едното око. Най-първо тя помисли, че така ѝ се е сторило, защото никое плашило в Канзас никога не намигаше. Но след малко Плашилото ѝ кимна като на познат. Тогава тя се прехвърли отвъд оградата и се отправи към него, а Тото тичаше около пръта и лаеше.

— Добър ден — каза Плашилото с дрезгав глас.

— Казахте ли нещо? — учуди се момичето.

— Разбира се — отвърна Плашилото. — Как сте?

— Много добре, благодаря — отвърна учтиво Дороти, — Вие как сте?

— Не се чувствам добре — усмихна се Плашилото, — много е досадно да стърчиш на този прът ден и нощ, за да плашиш гаргите.

— Не можете ли да слезете? — запита Дороти.

— Не, защото прътът е прикрепен за гърба ми. Ако обичате, моля Ви, свалете ме от пръта. Ще Ви бъда много задължен.

Дороти протегна ръце и свали чучелото от пръта. То бе съвсем леко, защото бе натъпкано със слама.

— Много Ви благодаря — каза Плашилото, когато тя го сложи на земята, — чувствам се нов човек.

Дороти бе озадачена. Как така натъпканият със слама човек може да говори, да се покланя и да върви напред с нея?

— Вие коя сте — запита Плашилото, след като се протегна и прозина — и къде отивате?

— Казвам се Дороти и отивам в Изумрудения град да помоля Великия Оз да ме върне в Канзас.

— Къде е Изумруденият град и кой е Оз?

— Какво? Нима не знаете? — изненада се момичето.

— Не… наистина. Аз нищо не зная. Нали виждате — натъпкан съм със слама. Така че нямам никакъв мозък — обясни тъжно Плашилото.

— О — каза Дороти, — страшно ми е жал за Вас.

— Мислите ли — попита Плашилото, — че ако дойда с Вас в Изумрудения град, Великият Оз ще ми даде малко мозък?

— Не мога да кажа — отвърна момичето, — но елате с мен, ако искате. Ако Оз не Ви даде мозък, няма да Ви бъде по-зле, отколкото Ви е сега.

— Това е вярно — довери ѝ се Плашилото, — все ми е едно, че краката, ръцете и тялото ми са натъпкани със слама, защото нищо не може да ме нарани. Дали някой ще ме настъпи, или ще забоде карфица в тялото ми, няма никакво значение, защото няма да го усетя. Но не искам хората да ме наричат глупак и ако главата ми продължава да бъде натъпкана със слама вместо с мозък, както е Вашата, аз няма никога нищо да знам.

— Разбирам Ви — малкото момиче искрено го съжаляваше. — Ако дойдете с мен, ще помоля Оз да направи всичко, каквото може за Вас.

— Благодаря — каза Плашилото трогнато.

Излязоха на пътя. Дороти му помогна да прескочи оградата и те тръгнаха заедно по жълтите павета към Изумрудения град. Отначало на Тото не му хареса, че към тяхната дружинка се присъединява нов спътник. Той душеше сламения човек от всички страни, сякаш подозираше, че в сламата има скрито гнездо с мишки, и често изръмжаваше неприязнено.

— Не се плашете от Тото — успокояваше Дороти новия си приятел, — той никога не хапе.

— О, не се боя — възрази Плашилото, — той не може да нарани сламата. Нека аз да нося кошничката. На мен не ми е трудно, защото никога не се уморявам. Ще Ви поверя една тайна — продължи то, вървейки редом с момичето, — само от едно нещо на този свят се боя.

— От какво — полюбопитства момичето, — да не би от стопанина на нивата, който ви е направил?

— Не — отвърна Плашилото, — от запалена клечка кибрит.

***

Пътят през гората

След няколко часа пътят стана неравен, а ходенето — по-трудно. Плашилото често се препъваше по жълтите павета, които тук бяха много разкривени. На места дори бяха натрошени или изобщо липсваха. Тото прескачаше дупките, а Дороти ги заобикаляше. А пък Плашилото, което нямаше мозък, вървеше направо, хлътваше в дупките и често падаше по цялата си дължина на твърдите павета. Но не чувстваше болка и Дороти го вдигаше и изправяше на крака, а то заедно с нея се смееше на собствените си злополуки.

Земята тук не бе така грижливо обработвана, както земята, през която бяха минали. Срещаха се по-малко къщи, по-малко плодни дървета и колкото по-нататък отиваха, толкова по-безрадостна и пуста ставаше местността…

По обед седнаха край пътя до едно поточе и Дороти отвори кошничката и извади малко хляб. Тя предложи парче хляб на Плашилото, но то отказа.

— Аз никога не огладнявам, за мое щастие. Защото устата ми е само нарисувана и ако я срежа, за да мога да ям, сламата, с която съм натъпкан, ще изпадне и тогава ще ми се развали формата на главата.

Дороти веднага разбра, че това е така, кимна и продължи да яде хляба.

— Разкажете ми нещо за себе си и за страната, от която идвате — помоли я Плашилото, когато тя привърши с обяда.

Тя му разказа подробно за Канзас — и колко сиво бе всичко там, и как циклонът я бе отнесъл в тази чудновата Страна на Оз.

Плашилото слушаше внимателно и накрая каза:

— Не мога да разбера защо искате да напуснете тази хубава страна и да се върнете в онова сухо сиво място, което наричате Канзас.

— Не разбирате, защото нямате мозък — отвърна момичето. — Няма значение, че нашите къщи са мрачни и сиви. Ние, хората от кръв и плът, предпочитаме да живеем там, отколкото в която и да е друга страна, колкото и да е красива. Няма по-хубаво място от дома.

— Разбира се, че не мога да разбера — въздъхна Плашилото, — ако вашите глави бяха натъпкани със слама като моята, навярно щяхте да живеете в прекрасни местности и тогава в Канзас нямаше да остане никой. Цяло щастие е за Канзас, че имате мозък.

— Искате ли да ми разкажете нещо, докато почиваме? — попита го Дороти.

Плашилото я погледна с укор и отговори:

— Животът ми е толкова кратък, че наистина не знам съвсем нищо. Аз бях направен едва завчера. Какво е ставало по света преди това, ми е напълно неизвестно. За щастие, когато фермерът ми направи глава, едно от първите неща беше да ми нарисува уши. Така че можех да чувам какво става наоколо. С него беше още един дъвчащ и първото нещо, което чух, бяха думите на фермера:

— Харесват ли Ви тези уши?

— Не са на еднаква височина — отговори другият.

— Няма значение — каза фермерът, — все пак са уши — и това беше вярно.

— Сега ще му направя очи — каза фермерът.

И той нарисува дясното ми око. Щом окото ми беше нарисувано, почнах да виждам всичко наоколо. И гледах с голямо любопитство, тъй като това бе първият ми поглед върху света.

— Това е доста хубаво око — отбеляза дъвчащият, който наблюдаваше какво прави фермерът, — синята боя е точно цвят за очи.

— Смятам да направя другото око малко по-голямо — каза фермерът.

И когато второто ми око бе готово, почнах да виждам много по-добре. След това ми нарисува нос и уста. Но аз не проговорих, защото тогава не знаех за какво служи устата. Забавлявах се, като наблюдавах как ми правят тялото, ръцете и краката. И когато най-сетне ми прикачиха главата, се почувствах страшно горд, защото помислих, че съм също такъв човек, като всички други хора.

— Този приятел добре ще плаши гаргите — каза фермерът, — той съвсем прилича на човек.

— Разбира се, че е човек — добави другият.

И аз напълно се съгласих с него. Фермерът ме хвана под мишница и ме занесе на житната нива. Там ме забучи на високата върлина, където ме намерихте. Той и неговият познат си отидоха и ме оставиха самичък. Не ми беше приятно, дето така ме изоставиха. Опитах се да ги настигна, но краката ми не стигаха до земята и бях принуден да вися на този прът. Много бях самотен, защото нямаше за какво да мисля, тъй като бях току-що направен. Много гарги и други птици летяха над нивата, но щом ме зърнеха, отлитаха, тъй като смятаха, че и аз съм един от дъвчащите. Това ми харесваше и ме караше да се чувствам много важен. Но веднъж една стара врана долетя съвсем близо до мен и след като ме разгледа внимателно, кацна на рамото ми и каза:

— Чудя се защо фермерът си е помислил, че може да ме измами по такъв нескопосан начин. Всяка разумна гарга може да види, че си натъпкан със слама.

Тя кацна ниско, на крака ми, и изкълва колкото си искаше жито. Другите птици, като видяха, че не мога нищо да им сторя, дойдоха и те да кълват житото. И така за кратко време край мен се събра цяло ято. Стана ми мъчно, защото това показваше, че все пак не съм много добро плашило. Но старата гарга ме успокои, като ми каза:

— Само да имаше мозък в главата, щеше да бъдеш същински човек, дори по-добър от мнозина. Да имаш мозък, е най-ценното нещо на този свят независимо от това, дали си врана или човек.

След като гаргите отлетяха, дълго мислих и реших, че ще направя всичко възможно, за да се сдобия с мозък. За щастие минахте Вие, свалихте ме от кола и от това, което казвате, съм уверен, че Великият Оз ще ми даде мозък, щом стигнем в Изумрудения град.

— И аз се надявам — каза съчувствено Дороти, — щом толкова силно го желаете.

— О, да! Много силно го желая — извика Плашилото, — много е неприятно да знаеш, че си глупак.

— Е, хайде да тръгваме — каза момичето и му подаде кошничката.

Сега вече край пътя нямаше огради, а местността беше неравна и необработена. Привечер стигнаха до голяма гора, в която дърветата бяха израсли толкова високи и близо едно до друго, че клоните им се срещаха и се преплитаха над пътя с жълтите павета. Но пътниците не спряха, а продължиха да навлизат навътре.

— Ако влиза в гората, този път сигурно ще извежда от нея — каза Плашилото — и тъй като Изумруденият град е на другия край на пътя, трябва да продължим, докато ни изведе от гората.

— Всеки знае това — ядоса се Дороти.

— Разбира се, затова и аз го зная — отвърна Плашилото. — Ако имаше нужда от мозък, за да го зная, никога нямаше да мога да го кажа.

Не мина и час — и светлината почна да се губи. Те вървяха и се препъваха. Дороти не виждаше нищо, но Тото се оправяше, защото някои кучета виждат много добре и в тъмнината. Плашилото заяви, че вижда така добре, както при дневна светлина. Тогава момичето го хвана под ръка и тръгна малко по-сигурно.

— Ако видите къща или какво да е място, дето можем да пренощуваме, кажете ми — помоли се тя. — Никак не е удобно да се върви в тъмното.

Не мина много време — и Плашилото спря:

— Виждам вдясно от нас една колиба, построена от стъбла и клони. Да отидем ли там?

— Да, разбира се — каза детето, — капнала съм от умора.

Плашилото поведе Дороти между дърветата, додето стигнаха до колибката. Дороти влезе. В единия ъгъл видя легло от сухи листа. Тя веднага легна и като взе Тото до себе си, скоро се унесе в дълбок сън. Плашилото, което никога не се изморяваше, застана в другия ъгъл и зачака търпеливо да се зазори.

***

Продължението можете да прочетете на:
https://chitanka.info/text/11122#textstart

Материала подготвиха: Дарина Маркова и Десислава Бейска
Провери: Диляна Гаджева